Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237 Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 215. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го СЕРПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 215. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 16, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР ВІДКИДАЄ ЗАПРОШЕННЯ НА ЗУСТРІЧ У БІЛОМУ ДОМІ

Денвер. — Республіканський кандидат на президента Злучених Держав, ген. Двайт Д. Айзенгавер, чемно, однаке рішуче, відкинув запрошення президента Трумана приїхати до Білого Дому на коротке звідомлення про закордонну американську політику й про міжнародне положення найближчого вівтірка. У телеграмі з 300 слів Айзенгавер заявив, що серед теперішніх відносин всяке порозуміння між ним і президентом може відбуватися тільки в таких справах, що знані всьому американському населенню. Він теж заявив, що це було б нерозумно і збентежило б публічну опінію, якщо б він приїхав на зустріч до Білого Дому.

Після цієї відмови ген. Айзенгавера, пресові агенції оголосили повний текст телеграми, якими обмінявся Білий Дім з квартирою ген. Айзенгавера. Телеграма Трумана з Білого Дому, вислана в четвер ранком, звучить: „Я чувся б щасливим, якщо б Ви були приявні на перекусці з членами кабінету найближчо- я радий мати їх в себе. Якщо бажаєте взяти з собою Вашого пресового секретаря або іншого члена Вашого штабу, я радий мати їх в себе. Якщо можете приїхати коло год. 12:15, я постараюся, щоб ген. Смит і Центральна Розвідча Агенція дала Вам повні інформації про закордонне положення. Опісля будемо мати перекуску з кабінетом, а після того, якщо забажаєте, мій цілий штаб складе Вам звідомлення про становище в Білому Домі і таким способом Ви будете точно поінформовані, як стоять справи. Я зарядив, щоб Центральна Розвідча Агенція посилала Вам кожного тижня вісті про світове положення так само, як я це зарядив для губ. Стівенсона."

Айзенгавер відповів: „Дякую Вам за Вашу оферту, щоб деякі урядові агенції звідомляли мене про закордонне положення. Особисто я вдячний Вам за запрошення на перекуску. У моєму теперішньому становищі як провідника Республіканської партії й інших американців, що бажають зміни в уряді країни, це мій обов'язок залишитися вільним у публічній оцінці політики і поступків теперішньої адміністрації, коли це тільки буде відповідне й буде в інтересі країни. У теперішньому часі нарід вирішує провід нашої країни на найближчі чотири роки... Серед таких відносин і в такому часі я вірю, що наша виміна думок може йти тільки в таких справах, які знані всьому американському населенню. Тому я вважаю, що було б нерозумно і дало б притоку до замішання в публічному думанні, якщо б я взяв участь в нарадах у Білому Домі, на які Ви мене запросили...

„Щодо тижневих звідомлень Генеральної Розвідчої Агенції, які Ви ласкаво оферуєте мені пересилати, я радо прийму ці звіти... Та я хочу, щоб це було зрозуміле, що посідання тих звідомлень ніяк не обмежує моєї свободи дискутувати або аналізувати закордонні програми, як це вказує мені мій осуд".

Після проголошення пресою обидвох телеграм, през. Труман сповістив газетних репортерів, що ген. Айзенгавер був повідомлений десять днів тому, що він діставатиме найбільш довірочні звідомлення розвідчої служби про міжнародне положення. Це негайно заперечила головна квартира Айзенгавера, кажучи, що повідомлення наспіло тільки два дні перед тим. Ген. Омар Бредлі, голова об'єднаних ген. штабів потвердив, що частина повідомлення була вислана до Айзенгавера пізніше, хоч ухвала висилати такі повідомлення запала була десять днів тому.

НОВИЙ ГОЛОВА ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ КОНФЕРУЄ З ПРЕЗИДЕНТОМ

Стівен А. Мічел, призначений на рекомендацію губернатора Едлі Стівенсона новим головою Красвого Комітету Демократичної Партії, відвідав президента Трумана в Білому Домі та відбув з ним довшу нараду. Після конференції Мічел заявив, що його розмова з Президентом була „тепла і сердечна" та відносилася головно до передвиборчої кампанії, але він відмовився виявити будь-які подробиці з тих нарад.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКИДАЄ ПІДВИШКУ МИТА НА ЧУЖИННІ ВИРОБИ

Вашингтон. — През. Труман відкинув рекомендацію Федеральної Тарифової Комісії, щоб піднести митні оплати на швайцарські годинники й інші чужинні вироби і при цій нагоді заявив, що треба вимннати тарифових перешкод для ввозу товару з-закордону до Злучених Держав, бо це доведе „до втрати довір'я в наш провід" у світі. Тарифова комісія хотіла ввести підвишку митних оплат на 50 відсотків до теперішніх оплат. Президент звернув увагу, що швайцарська годинникарська індустрія зовсім не шкодить американській годинникарській продукції, а за те спинювання чужинних товарів від ввозу до Америки спиняє водночас вивіз американського доляра закордон і через те чужинні країни не мають грошей на закупно американських виробів. Президент сказав ще, що „Акт Продовження Договорів про Виміну Товарів з 1951 р. це важливий засіб для розширення імпорту до Америки. Він пригадав, що в законі находиться достаточна забезпека для американського промислу, й тому не треба боятися шкоди з імпорту. При цій нагоді президент ужив слова „доктрина уділу в зисках", що вказує на можливість користи всіх інтересованих у закордонних продуктах. — З Швайцарії наспіли вісті, що тамошні підприємці радо привітали становище президента в справі чужинного імпорту, а це негайно відбилося відгомоном в цілій західній Европі.

РАКОШІ ФОРМАЛЬНИЙ ДИКТАТОР ЧЕРВОНОЇ МАДЯРЩИНИ

Будапешт, Мадярщина. — Комуно-мадярський парламент на своїй одноденній надзвичайній сесії обрав формально прем'єром країни Матіяса Ракоші, дотеперішнього фактичного провідника мадярських комуністів та найвірнішого слугу червоної Москви, роблячи його теж формальним диктатором Мадярщини. Призначення Ракоші прем'єром потягнули за собою деякі дальші зміни на головних постах комуністичної ієрархії. Щоб зробити місце для Ракошого, з прем'єрства зрезигнував Іствал Добі, якого з черги „обрано" головою президії Національної Асамблеї. Цей пост теоретично є найвищий і він відповідає постові президента в західних демократичних країнах. Досі це місце займав в Мадярщині Шандор Ронаї, що теж зрезигнував, перебираючи пост предсідника парламенту. Ракоші, перебираючи пост прем'єра, заявив, що ці зміни не матимуть жадного впливу на дотеперішню внутрішню і закордонну політику червоної Мадярщини, яка їтиме „витиченим досі шляхом". В західних колах коментується ці зміни в червоній Мадярщині як чисту формальність без будь-якого значення, бо Ракоші вже й досі був з ласки Москви єдиним володарем та диктатором. Формальне перебрання ним посту прем'єра могло б тільки означати, що комуністична меншість в Мадярщині вважає свою владу вже до тої міри закріпленою і свою контролю таку сильну, що вже може виступати й формально як єдиний володар країни.

Комісія О. Н. закликає до сторожкости на Балканах

Об'єднані Нації, Н. Й. — Балканська підкомісія в Об'єднаних Націях, завданням якої є слідкувати за розвитком подій в тій частині світу, закликала вчора цю світову організацію до „постійної сторожкости" на Балканах. Комісія складається з представників п'ятьох країн і вчора вона відбула свої наради у зв'язку з недовнім конфліктом та стрілами між Грецією і Болгарією за малий острів на ріці Еврос, яка становить природний кордон між обидвома країнами. Тимчасом з Атен повідомляють про нові стріли на грецько-болгарському кордоні. Штаб грецької армії в окремому комунікаті повідомив, що прикордонні болгарські військові частини без попередження і перестороги відкрили вогонь на грецьку прикордонну патрулю, що зі свого боку відповіла кулеметним вогнем. На місце випадку негайно вихав спостерігач Об'єднаних Націй.

Почалося слідство в справі робітничих заворушень в Єгипті

Каїро. — Спеціальний військовий трибунал почав вчора слідство в справі робітничих заворушень в одній текстильній фабриці біля Александрії, під час яких п'ять осіб було вбитих а десятки поранених, крім величезних матеріяльних шкод. Нищенням майна та виступом проти поліції робітники підтримували свої домагання більшої платні та кращих умовин праці й щойно прикликані з Александрії відділи війська привернули порядок. Негайно після того новий єгипетський уряд повідомив, що того роду виступи вважатимуться зрадою країни та будуть відповідно покарані. Після заворушень заарештовано коло 80 осіб, між ними провідників бунту, проти яких і почалися судові дохождення.

Домагаються, щоб Моссадек розділив поміщицькі землі

Тегеран, Іран. — Часопис „Бахтар Емруз", що є головним органом Націоналістичної партії і висловлює бажання й думки самого прем'єра Моссадека, пише, що прем'єр мусить поділити поміщицьку землю селянам, бо дотеперішні кроки не зможуть вдоволити селян, які живуть в країні, що має 2,000 кілометрів (1,250 миль) фронту з Совєтами. „Небезпека революції не зникне, пише цей часопис, доки селяни не будуть власниками землі, і доки поміщицькі землі не будуть обмежені та не буде знищений феодальний устрій в Ірані". Часопис звертає увагу, що темних селян треба усвідомити про їхні права, бо поміщики не будуть давати їм 20% жнивних зборів, згідно з останнім законом. В країні відбуваються далі заворушення.

НОВІ ЗАКЛИКИ ВОРОГА ДО ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

Токіо. — Комуністична північно-корейська радіовисильня з Пйонгянг повідомила вчора про виступ північно-корейського прем'єра і головного командувача збройних сил ген. Кім Іль Сунга, в якому він твердив, що Північна Корея готова підписати перемир'я, але під умовою, що з того перемир'я не виходитиме, що „американці є переможцями а корейці переможеними" у війні. Ген. Кім Іль Сунг промовляв в парляменті напередодні „Свята Визволення", яке обходить населення північної і південної Кореї 15-го серпня вшановуючи річницю здобуття незалежности Кореї від Японії в другій світовій війні. Прем'єр Сунг твердив, що Північна Корея „не вважала б ганьбою заключення перемир'я після двох років війни проти 19 держав світу", перестерігаючи рівночасно, що північно-корейська армія впродовж останнього року та переговорів в справі перемир'я досягнула „небувалу силу" і готова до дальшої війни на випадок розбиття переговорів. В дипломатичних колах ствержується, що цей виступ північно-корейського червоного „вождя" цим разом вже багато в дечому різнився від його попередніх виступів та міг би бути познакою, що сама Північна Корея вже направду має досить війни та бажала б перемир'я. Проте, з поінформованих джерел ствержують, що самі корейці тепер мають в Північній Кореї дуже малий голос, бо майже повну контролю країни перебрали китайські комуністи, що мають там кількасот тисяч вояків та практично окупували територію на північ від фронтової лінії. Так само відомо, що це головно китайці а не північні корейці саботують всі дотеперішні зусилля в справі перемир'я і в поінформованих колах вважають, що у зв'язку з цим в останньому мало прийти навіть до серйозних непорозумінь між китайськими і корейськими червоними. Ген. Кім Іль Сунг на закінчення своєї промови твердив, що „ми бажаємо собі мирної розв'язки корейського конфлікту і змагатимемо до цієї мети", але рівночасно й повторював всі відомі брехні комуністичної пропаганди про вживання аліянтами бактеріологічної зброї, отруйних газів, порушування невтральности і т. п. Тимчасом на корейському фронті в останніх днях розгорталися запеклі і криваві бої за деякі стратегічні позиції, а аліянтська авіяція продовжує систематичне бомбардування воєнних об'єктів у ворожому запіллі.

Президент Рі почав свою другу каденцію

Сеул, Корея. — Д-р Сингман Рі, обраний вдруге президентом Південної Кореї, почав вчора свою другу каденцію на цьому пості. З цеї нагоди він виголосив промову, називаючи Корею символом боротьби вільного світу проти комуністичної тиранії і агресії. Президент Рі твердив, що єдиною ціллю Південної Кореї та її союзників в теперішній війні проти комуністичних агресорів є привернути Кореї єдність і незалежність. Проте, — твердив д-р Рі — на довшу мету світ не може жити наполовину вільний і наполовину поневолений та раніше або пізніше мусить прийти до кінцевого зудару, в якому буде вирішена воля або неволя людства. Президент Рі висловив впевненість, що вільний світ переможе. В інавгураційних урочистостях взяли участь найвищі корейські і аліянтські представники, ключно з головним аліянтським командантом ген. Марком В. Кларком.

Німці засудили Авербаха за обман

Мюнхен, Німеччина. — Німецький суд після кількамісячної розправи засудив Филипа Авербаха до 30 місячного ув'язнення і 643 долярової кари за „хабарництво, обман, фальшування документів і за те, що удавав доктора філософії", хоч ним ніколи не був. Авербах був головою окремої інституції, яка визначала німецьким жидам у Баварії винагородження за ті шкоди, які вони потерпіли під час Гітлерівського панування. Крім жида Авербаха засудили також головного рабина в Баварії Арона Оренштайна до однорічного ув'язнення і 2,380 долярової кари за те, що виставляв фальшиві посвідки особам, які в дійсності не існували. В той спосіб засуджені спроневірили сотки тисяч німецьких марок, що були призначені для жидівських жертв Гітлерівської тиранії. Політичні обсерватори повідомляють, що німецька преса старалася писати об'єктивно про цю справу, але тепер боїться, що публічне виявлення цього спроневірення зможе відновити протижидівські настрої в німців, які ще й досі вірять, що Гітлерів „антисемітизм був оправданий". Обвинувачені боронилися під час розправи тим, що на п'ятьох судів, були аж три бувші нацисти, але після проголошення вироку, Авербах заявив, що розправа відбувалася „справедливо". До самого кінця розправи обвинувачені твердили, що вони не мали жадної матеріяльної користи, коли розділювали між жертви німецького терору мільйонові суми в долярах.

К. І. О. висловлюється за Стівенсона

Вашингтон. — Провід Конгресу Індустріяльних Організацій порекомендував своїм членам, щоб вони при осінніх виборах голосували на губ. Стівенсона, як кандидата на президента від Демократичної партії, а сен. Спаркмана як віцепрезидента тому, що вони представляють ідею Нового Розподілу й Справедливого Розподілу. В заяві про підтримку для Стівенсона, не сказано нічого неприхильного про ген. Айзенгавера, тільки зазначено, що він находиться в „полоні старої гвардії".

З Спрінгфілд, у стейті Іллиной, наспіли звідомлення про першу політичну промову губ. Стівенсона від часу його наименування кандидатом на демократичній конвенції в Шікаго. Він виголосив цю промову з нагоди „дня губернатора" на стейтовій виставці. У ній губернатор остеріг, щоб стейти не зрікалися своїх прав у користь федерального уряду і виявив важливість стейтового самоврядування. Стівенсон скритикував теж становище Республіканської партії, яка вимагає зміни президента тільки тому, щоб була зміна і звернув особливу увагу на становище кол. президента Герберта Гувера. Обговорюючи кваліфікації кандидатів на президента, він закинув Айзенгаверові недостачу досвіду у внутрішній адміністрації. Віцепрезидент Албен Барклі виголосив теж промову на виставці, критикуючи заклади республіканського кандидата на віцепрезидента, сен. Річарда М. Ніксона, який в промові попереднього дня на виставці ще раз сказав, що Стівенсон находиться в полоні Трумана.

Американська Федерація Праці знову на міжнародній арені

Атлантік Сіті. — Виконна рада Американської Федерації Праці відбула своє засідання, на якому виявлено готовість федерації знову включитися в діяльність Міжнародного Об'єднання вільних трейд-юніонів, з яким федерація останній час мала розходження. Це означало б поворот американських робітничих організацій до активної участи в міжнародніх питаннях праці. Зокрема федерація схвалила два посунення, що виявляють бажання Федерації перейти до порядку денного над питаннями, що виявили рік тому різниці в поглядах Федерації і Міжнародного об'єднання, а саме, про допущення югославських об'єднань праці до міжнародньої організації. Виконна рада Федерації запрошує Міжнародне Об'єднання вислати братську делегацію на річну конвенцію Федерації, що починається в Ню Йорку 15 серпня ц. р., й пропонує екзекутивному комітетові Міжнародного Об'єднання відбути наступні його збори в ЗДА. Це були б перші міжнародні збори праці, що відбулися б в цій країні. Розходження між Федерацією і Міжнародним Об'єднанням були настільки виразні, що Федерація відмовилась взяти участь в недавній конференції праці, що відбулася минулого місяця в Берліні. Проте Федерація завжди вплачувала свої вкладки до Міжнародної організації.

ШАХТАРСЬКИЙ ФОНД ВИПЛАЧУЄ 126 МІЛЬЙОНІВ РІЧНО

Вашингтон. — Фонд Об'єднаних Шахтарських Робітників виплатив на старечі пенсії й допомоги для членів майнерської (шахтарської) юнії в минулому адміністраційному році, що скінчився 30 червня, $126,338,269. тобто майже тільки, скільки до нього вплатили. Баланс в середині року залишився $99,505,895, отже трохи більше ніж дванадцять місяців тому. Приходи виявляють, що фонд дістає додатків висотою 88 відсотків до кількости продукованого твердого вугілля в Злучених Державах. Решта вугілля видобувають неюнійні робітники, які не дістають підмог з майнерського фонду. Прибуток до фонду складається з 30 центів, доплачуваних власниками шахт від кожної видобутої тонни вугілля, а це представляє коло 419,116,060 тонн. Бюро Шахт Злучених Держав виказує, що в тому часі добуто в цілій країні біля 511,466,000 тонн вугілля. Річний звіт фонду виказує, що виплати діставали 257,949 осіб. Це були виплати пенсій, оплати за шпиталь і лікарську опіку, підмоги на виздоровлення посилених, виплати посмертного для членів родин, утримання для вдів і сиріт забитих у шахтах робітників і т. п. Старечими пенсіями дістали шахтарі минулого року $51,762,639.35.

ВИСЛІДИ КОНКУРСУ НЕДІЛЬНОЇ „СВОБОДИ" НА КОРОТКЕ ОПОВІДАННЯ

На конкурс недільного видання „Свободи", що був проголошений у червні цього року, надійшло було сорок рукописів. 30 липня цього року відбулося засідання жюрі конкурсу в складі д-ра Л. Луцева (голова), С. Гординського й В. Чапленка, на якому були розподілені нагороди і взагалі визначена вартість надісланих творів. Першу нагороду — 50 дол. дано Миколі Кримові (псевдонім) за оповідання „Таємниця Джявир-Ханум", другу 40 дол. — Олені Звичайній (псевдонім) за оповідання „Лист", третю — 30 дол. — Іванові Керницькому за оповідання „Японська боротьба".

Крім того, жюрі відзначило як літературно-вартісні ще такі твори: „Мотря" Л. Балея, „Підстаркувата дама" М. Струтинської, „Зрада" О. Тарнавського, „Химера" Галини Лащенко, „Через ріку" З. Дончука.

Дев'ятнадцять оповідань жюрі порекомендувало редакції для використання з деякими поправками.

Взагалі ж цей конкурс виразно показав, що наша творча інтелігенція (в даному разі письменники) жваво реагує на всяку ініціятиву в царині нашого культурного життя. Правда, в конкурсі не взяли участи деякі наші чільні письменники, але це можна пояснити тим, що більшість із них працює в царині більших форм — не новелі як такої. Значення конкурсу не тільки в тому, що він дав декілька цінних творів, а й у тому, що він стимулював творчість такої значної кількости наших письменників.

БРИТАНСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ І ЙОГО ЖІНКА

Новоодружений британський міністер закордонних справ Ентоні Іден і його жінка Кляриса зі Спенсерів Черчілів після вінчальної церемонії в Лондоні. Іден має 55 років, а його жінка, племінниця прем'єра Черчила, 32 роки.

ІДЕН ОДРУЖИВСЯ З ПЛЕМІННИЦЕЮ ЧЕРЧИЛА

Лондон. — Міністер закордонних справ Антоні Іден одружився з племінницею прем'єра Черчила Клариссою Черчил, взявши звичайний цивільний шлюб в канцелярії Кекстон Гол. Іден одягнений був в темносинє убрання з білим гвоздиком у бутонерці і мав на голові капелюх, який знаний в цілому Лондоні від 20-ти років як „Іденів капелюх". Молода з'явилася в сукні, що її сама собі пошила з рожево лілйового шовку. Урядовець цивільного стану Джеймс Думсдей Голідей вписав до книг, що одружується „Її Королівської Високости Головний Секретар Держави для закордонних справ". Молодята не знали, як вони мають стояти і питалися Черчила, який вирішив цю проблему так: „Ти, старий хлопче, маєш бути по її лівім боці, щоб мати вільну праву руку, яку треба піднести до присяги". Кімната була прикрашена квітами з фарми родини Черчилів, на долівці лежав пишний килим. Після шлюбної церемонії урядовець переставив Ідена на лівий бік його дружини. Кількатисячна товпа на вулицях перед канцелярією голосно вітала Ідена, коли приїздив і виїздив з уряду. Жінки кричали „добрий старий Антоні!" Гості складалися з найближчої родини одружених, між ними був і Іденів син з першого подружжя. Іден має 55 років, а його жінка 32. Але високі релігійні англійські круги критикують Ідена, і кажуть, що він повинен був уступити з посту міністра, коли захотів женитися. Часопис пише так про цю справу: „Одну генерацію раніше міністер був би змушений вибирати між своїм високим урядом і другим одружінням".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сиֶті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$3.00	One year	$3.00
На пів року	$2.00	Six months	$2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БІЛЬШЕ УВАГИ ГОСПОДАРСЬКИМ ПРОБЛЕМАМ

Ціле наше спільнотно-громадське життя і увага зосереджуться на трьох головних в ньому ділянках: політичній, харитативній і культурній. Це цілком нормальне, бо американські українці, як спільнота, добачували своє головне завдання власне в цих трьох ділянках: політичній допомозі у визвольних змаганнях українського народу, в кожночасних величезних потребах матеріяльної допомоги своїм братам та їх інституціям на европейському континенті, як теж в шляхетнім бажанні самим піднестись на вищий культурний щабель та своїми найкращими культурними досягненнями здобувати увагу довколишнього світу до України та її аспірацій.

Щойно в дальшій черзі ми, як спільнота, турбувались такими проблемами як господарство й економія, виховання і т. п. Правда, ми розбудували деякі наші установи із сильною господарською базою в роді Українського Народного Союзу з його понад 67,000 членами та понад 13,000,000 долярів майна, але характер цеї та подібних організацій є не так господарський, як радше суспільний. Правду сказавши, то господарська ділянка в її суттєвому характері, у нас дуже занедбана, як йдеться про громадсько-суспільне відношення до неї.

Не можна б сказати, щоб в цьому відношенні не було турбот і зусиль, от хоч би в роді зусиль для організації українських бизнесменів. Проте, досі ми не тільки не маємо сильної організації бизнесменів, але ми, як спільнота, навіть не знаємо бодай приблизно нашого стану посідання.

З приїздом великої маси нової нашої іміґрації наш суспільний розвиток пішов ще більш однобічно втертими шляхами. Велике посилення і оживлення праці спостерігається в політичній, запомоговій та культурній галуззях, тоді коли наш господарський проґрес постійно відстає. Підкреслюємо, що ця відсталість є в суспільному підході до наших господарських проблем, а не в самому господарстві. Во тоді, коли вже направду велика кількість наших людей починає „ставати на ноги", як в українських руках опинились нові фарми, як українські імена виписані на вивісках різноманітних нових підприємств, то суспільно, поза деякими успішними організаційними початками у Филаделфії чи інших містах, ми все ще в цій преважливій господарській ділянці не зробили навіть того рішального першого кроку.

Інтересне явище: в нашій пресі надруковано вже величезну кількість всіляких міркувань та аналіз господарства і господарських можливостей в колишній, сучасній і майбутній Україні, в самій тільки „Свободі" за цей рік надруковано вже добрий десяток статтей в справі організації українських господарників під кутом українського господарства на европейському континенті, але поза деякими виїмками в нас все ще майже не приділюється громадської уваги нашому власному господарському розвиткові, його потребам та можливостям. Правда, й на цю тему були голоси, але в більшості цілком нереальні. Приїхав чоловік з Европи, написав про кооперацію і про гасло „свій до свого" так як це йому здавалося з европейського досвіду, але за два-три роки добився власного підприємства і вже забув не тільки про кооперацію і про „свій до свого", але в деяких випадках і про свою громаду.

Гасло: більше уваги нашим господарським проблемам, є сьогодні дуже на часі і нам направду треба спромогтись на цю увагу. Нам треба інформацій про наш стан посідання, треба — для заохоти іншим — інформацій про господарські успіхи і досягнення поодиноких підприємчивих людей і нам треба подумати про можливості такої суспільно-громадської організації наших економістів, бизнесменів і підприємців, яка не спалахнула б солом'яним вогником принагідности, але стала сильною і тривкою складовою частиною нашого спільнотного життя, підносячи його на новий щабель нового і повнішого розвитку.

ЕСПАНСЬКО-ЛАТИНСЬКА „ДЕМОКРАТІЯ"

Саме в хвилині, коли еспанський тижневик „Хувентуд" (Молодість) у Мадриді помістив критику на „фальшиву демократію" Злучених Держав, яка нібито виявляється у признанні Порто-Рікові конституції, подібної до конституції, признаної Совєтами України, помістив бостонський „Крисчієн С. Монітор" інтерв'ю свого кореспондента Роберта М. Галлета з президентом південно-американської республіки Венесуелі про розуміння південно-латинських американців таких понять, як „демократія" та „воля" серед громадян еспанського роду. Якщо б не стаття в „Хувентуд", це інтерв'ю може б не було таке замітне, як саме стало тепер, коли еспанці докоряють північним американцям фальшування демократії ніби тому, що колишня еспанська колонія Порто-Ріко не дістала повної незалежности. Тому варто переповісти розмову Галлета разом з його замітками, які він додав як вступ до звіту з своєї розмови.

Північні американці, каже Галлет, постійно збентежені політичними подіями в Латинській Америці. Демократичний уряд може бути нагло знищений військовою револьтою, яка видвигає наверх горстку військових офіцерів в формі „хунти" або якогось одного диктатора. Часом буває таке, що один диктатор приходить на місце іншого.

Від другої світової війни демократії в Кольомбії, на Кубі і в Венесуелі завалилися під ударом диктатури. Більшість латинських американців мабуть погоджуються з думкою, що такі відносини жалюгідні і що вони повинні бути інші. Одначе існує група високоінтеліґентних, культурних людей, що щиро вірять, наче б то державний переворот був правним способом перебирання влади. Засадничо вони не мають довір'я до свого населення і до демократії. До тих людей належать не тільки численні гурти військових осіб, але й цивільних, дуже часто консервативних, які твердять, що вони „ідуть назустріч реальним фактам".

Розмова кореспондента з президентом не мала на цілі обмінятися ф і л о с о фічними поглядами на державний лад в Латинській Америці, одначе вона перемінилася на таку дискусію мабуть тому, що президент мав на думці освідомити північно-американського кореспондента про те, які думки панують серед значного кола громадян у південно-американських республіках і тому він самий почав говорити про державний переворот, який переведено у Венесуелі.

„На мою думку" — почав голова країни — „державний переворот це не лиха установа. Я думаю, що це щось нормальне в наших південно-латинських країнах. Демократія добра для вас, північних американців. Це насправді англо-саксонська рослина. Якщо ми були б англо-саксонці, то ми теж ішли б такими шляхами. Одначе наша кров еспанська, а коли наша колишня батьківщина, Еспанія, не спромоглася зорганізувати своє політичне життя на такий лад, то як ви можете надіятися від нас це зробити?

„Воля й лад — це важка сполука для південної Америки, де людям недостає змислу до співпраці для спільної цілі. У всіх латинських країнах ви найдете демократичні засади пристосовані далеко інакше ніж в англо-саксонських країнах. У Франції, Еспанії, Італії і в Південній Америці ідеї Джефферсона й Линколна перейшли великі зміни", — оце дослівно наведені погляди південно-американського державника.

З дальшої розмови можна було довідатися, що в багатьох південно-американських республіках неможливо встановити демократію із-за поміщання питань: національного, суспільного, расового і географічного. Крім того основні дальші причини це неграмотність і нужда. Президент не дуже то обстоював непорушність засади перевороту, як способу встановлення уряду. Він вказував на те, що непевність у демократії стає причиною непостійности уряду, а спеціяльного типу південно-американської демократії ще не придумано. Обговорюючи переворот у Венесуелі після демократичного ладу з р.р. 1945-48, він признав, що в Венесуелі повно ворогів теперішньої диктатури і тому їх завжди треба берегтися. З того виходить, що уряд треба завжди обороняти і тримати його ворогів у тюрмі. Для доказу, що воно так мусить бути, президент згадав про порторіканських націоналістів, які безупину думають про переворот і яких ніяк не можна переконати словами. Вкінці президент заявив, що поборювання ворогів уряду на лад большевицький вимагало б запроторення 500,000 осіб до тюрми, отже уряд цього не може робити. А з того виходить, що положення у Венесуелі не таке дуже розпачливе і з часом мусить прийти до якогось мирного наладнання відносин між урядом і його противниками.

Микола Чубатий

Відношення до Росії в плятформах американських партій

I.

Коли б якийсь европеєць спитав про програмові різниці обидвох великих американських партій — Демократичної та Республіканської, то справді важко було б дати відповідь. Обидві партії є строго демократичні, є строго республіканські; обидві опираються на ідеологію основних актів ЗДА: Декларації Незалежности та Американської Конституції з усіми її додатками. Лідери Демократичної партії не менше часто ніж Республіканської цитують слова през. Абрагама Линколна з його відомої ґетисбурзької промови про владу демократичної держави, що походити має з народу та бути встановлена народом для інтересів народу, дарма, що саме А. Линколн був основником Республіканської партії.

В останніх часах, коли мова про закордонну політику Америки, республіканці мали опінію ізоляціоністів, себто таких, що воліли б не встрявати чинно в поза-американську політику, тоді коли демократів вважається за інтернаціоналістів, себто прихильників концепції, що Америка нині вже не може відсепаровуватися від решти світу. Нині одначе вже й республіканці у своїй більшості вважають, що Америка не може вже не брати активної участи в поза-американській політиці саме в ім'я власних інтересів, отже теж в закордонній політиці на ділі немає великої різниці між одною і другою партіями.

Коли йдеться конкретно про відношення до Росії, зглядно тепер до СССР, то в одній і другій партії є русофіли та прихильники визвольних рухів народів поневолених Росією. Донедавна ще обі партії були за збереженням неподільности Росії, вважаючи її традиційним союзником Америки над Тихим Океаном проти японської експансії. Нині могутньої Японії, що загрожувала б Америці, вже немає, натомість є могутній червоний російсько-китайський союз, куди більше загрозливий ніж давна Японія. Тому щораз більше американці обох партій прихилюються до думки, що російського кольоса треба розділити. Такі погляди дозрівають серед американців тим швидше, що нині правлять Росією большевики, які на сході і на заході наступають на п'яти Америці.

Як сказано, обидві великі американські партії не мають якихсь стабільних політичних програм, які їх різнили б, тому перед вибором кожного президента держави приходиться обидвом партіям з'ясовувати свою актуальну програму — внутрішньої та закордонної політики. Такі програми або політичні плятформи устійнили обидві американські партії на своїх конвенціях, на яких теж обрано кандидатів обох партій на президента країни. Поважне місце в обох політичних плятформах займає ділянка закордонної американської політики, що в обох плятформах майже всеціло відноситься до справи відносин Америки до большевицького світу, веденого Росією. Американських українців, як теж українців по всьому світі, може зокрема інтересувати відношення Америки до СССР так, як воно виложене в демократичній та республіканській політичній плятформах.

У виборчих плятформах обидві американські партії мало різняться в політиці відносно Совєтського Союзу, яку вони пропонують на майбутнє. Вони, натомість, сильно різняться в оцінці минулого американської закордонної політики відносно Москви.

Першою та основною ноткою в закордонній політиці обох партій відносно червоної Москви, є рішуче ствердження факту, що Америка шукає мирвої полагоди всіх конфліктів з червоною Росією, з виразним виключенням війни. „Нашою ціллю" — сказано в демократичній плятформі — „є мир з честю. Мир з честю є найважливішою нашою ціллю з усіх цілей. Ми прирікаємо усильно змагати, щоб відвернути нову світову війну. Ми є твердо рішені охоронити нарід перед тою жахливою агонією".

„Найвищою ціллю нашої закордонної політики буде чесний та справедливий мир", пишуть республіканці. „Ми посвячуємо себе, щоб працювати для миру та його досягнути". Тим чином немає в ЗДА нині воєнної партії, як це голосить большевицька пропаґанда.

Якими способами плянує Америка досягнути мир та як це з'ясовано в політичних програмах обох партій? Демократична програма вважає, що дотеперішні методи стримування червоної Москви були добрі та поступово здобувають корисні результати. Тим чином відома політика „стримування большевиків" (контейнмент палісі) мала б бути продовжувана.

Стримування большевиків має відбуватися кількома способами. Перше — мобілізацією сил вільного світу над Атлантиком та над Пацифіком, себто організацією та дальшою підтримкою Атлантійського Пакту і недавно створеного Союзу Держав Пацифіку. Демократи вітають Західну Німеччину як члена Атлантійського Союзу та висказують симпатії для змагань німецького народу до об'єднання, але при застосуванні тільки мирних засобів. Демократи підтримують об'єднану західну Европу як бастіон проти большевиків. Вони вдоволені дотеперішньою працею своєї пропаґанди, зокрема „Голосу Америки", та будуть дбати, „щоб він дальше продирався через залізну заслону і ніс правду та надію для всіх народів поневолених совєтською імперією. Продовжуватиметься дальше та сама політика на Далекім Сході та допомога цивілізаційно відсталим народам.

Що ж іншого в цій справі обіцюють республіканці? Вони передовсім обіцюють звертати рівно увагу на оборону Европи як теж на оборону Східної Азії, яка, по їх думці, дотепер була занедбана. Республіканці обіцюють повести більш динамічну політику супроти червоної Росії, отже відкидають якенебудь потурання большевикам. Коли взяти під увагу, що місяць по республіканській конвенції державний секретар Ачесон призвів до заключення оборонного союзу на Пацифіку та в останнім часі не дав ніяких прикладів політики потурювання большевикам, то властиво він вже тепер сповнив побажання республіканців.

Яке ж відношення республіканців до політики стримування большевиків?

„Визволення ми зробимо знову тим світлом морської ліхтарні, яке принесе надію в темні країни (поневолення). Така програма буде передавана через „Голос Америки". Це означатиме кінець неґативної, безуспішної та ненормальної політики стримування, яка полишає безчисленні людські істоти на поталу деспотизму та безбожного терору, який з черги обертає свої поневолені жертви як зброю на наше знищення".

Проти демократичної політики стримування большевиків, репрезентованої теперішнім американським амбасадором в Москві Джорджом Кеннаном, республіканці хотять протиставити якусь динамічну політику визволення в користь жертв большевицької аґресії. Чи маємо тут до діла з ясно здефінійованою політикою „визволення" яка мала б прийти на зміну політики „стримування", годі напевно сказати. Приватно в поважних американських колах широко говориться, що на місце політики „контейнмент" має прийти нова політика „ліберейшен", себто визволення поневолених Москвою народів. Та чи вона можлива без війни? Чи большевики уступлять в цій справі під мирними засобами? Кожен розуміє, що не уступлять...

В одній частині своєї плятформи також демократи заявляються теоретично за вилсонським принципом самовизначення народів. „В ері, коли держава-сателіт символізує тиранію аґресора та знищення волі малих народів, Демократична партія ще раз окреслює та відновлює Вилсонівський „Принцип національного самовизначення. Тому частиною політики демократичної партії — є підбадьорювати та помагати малим націям та всім народам мирними та упорядкованими засобами здійснити свої справедливі аспірації — мати змогу зберігати свою політичну, географічну та етнічну цілість, та увійти в родину суверенних націй з волею та гідністю".

Чи ці точки плятформи Республіканської партії, що говорять про політику визволення та чи ці точки плятформи Демократичної партії, що говорять про політику самоозначення народів є більше чи менше теоретичні виявить відношення обох партій до конкретних справ американсько-совєтських відносин, а саме то справи поневолення держав-сателітів та до справи поневолення народів червоної російської імперії. Про це в наступній статті.

Ірина Павликовська

РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Саме в найгарячішу пору літа, напереломі червня і липня, ми жили під знаком з'їздів. В ЗДА і Канаді відбулися з'їзди організацій, що репрезентують майже ціле політичне і суспільно-громадське життя українців тих країн. Вже перед їх відбуттям ці з'їзди будили зацікавлення цілого громадянства і вся преса була заповнена проблемами тих з'їздів.

І так, в ЗДА відбувся 5-тий Конґрес УКК, що здобув заінтересовання не тільки українського громадянства, але й політичних чинників Америки. В Канаді майже рівночасно відбулись: ювілейний з'їзд СУС і в його рямцях 25-ліття Союзу Українок Канади, ювілейний з'їзд УНО і в його рямцях 15-ліття Організації Українок Канади, та другий Конґрес БУК і в його рямцях з'їзд Ліґи Українських Католицьких Жінок.

У висліді можна ствердити дві головні тези у всіх тих конференціях:

1. Головною напрямною їх — це справа визвольних змагань українського народу й оборона його прав проти зазіхань большевицького наїзника чи інших імперіялістичних течій. В тому все українське громадянство стоїть одним фронтом проти напору ззовні.

2. В обличчі відповідальних подій, які йдуть зараз у світі й зарисовуються перед українським народом — слідне велике зрозуміння і відчуття потреби консолідації власних сил.

Ці напрямні нашого політичного життя мають величезне значення для нас та є явищем надзвичайно позитивним. Нам цікаво розглянути, яка була участь і роля жіноцтва у тих нарадах?

Так в ЗДА, як і в Канаді участь жіноцтва у з'їздах була численна і жива. Але в однім і другім випадку участь жінок ішла з рамени жіночих організацій (ЗДА) або через з'їзд тих же (Канада).

У ЗДА — це були делеґатки Союзу Українок Америки і його відділів (голова О. Лотоцька), ОУЖА (голова Л. Івченко) і МСУ (голова М. Рудницька). Найчисленніше були зарепрезентовані відпоручниці Союзу Українок Америки. У висліді тієї співпраці голова О. Лотоцька вибрана поновно містоголовою Українського Конґресового Комітету. Це почесне місце Союзові Українок Америки і його голові дійсно належиться.

У склад Конґресової Ради увійшли такі жінки: Катерина Пелешок (СУА), Людмила Івченко (ОУЖА), Галина Лащенко (Золотий Хрест), Мілена Рудницька (МСУ). До Контрольної Комісії увійшла Стефанія Пушкар (СУА). У Політичній Раді УКК немає ніодної жінки! Чи немає жінок із політичним виробленням? Напевно є. Яка тут причина, що оце тут не перший раз жіноцтво відсунене від справ політичної ваги?

Треба ствердити, що вина тут обостороння. Політичні чинники і досі недоцінюють участи жінок у політичному житті. Вони й досі вважають, що поле праці жінок — це суспільно-громадські організації. І тому приймають слово жіноцтва тільки з цієї плятформи — вважаючи, що жінки здобули собі й оправдали на ній своє становище.

Забувають одначе, що політична боротьба — стрясаючи світом до його основ — не могла не заторкнути й сім'ї, цієї основної домени жінки. Маємо на те безліч прикладів із нашого недавнього минулого. Це освідомило навіть найбільш пасивну одиницю, що зовсім „до політики не мішалася". Активним же виявом політичного освідомлення української жінки це ті ряди підпільниць, що стояли пле-

(Закінчення на стор. 3)

Іван Смолій

БУДІВНИЧИЙ СОНЯШНОГО ПРОСПЕКТУ

(Оповідання)

(2)

Змагання очорнити його, відкривали щораз нові сторінки з його життя і так поволі особисте, інтимне життя Зубера стало прилюдною тайною. Покопавшись у минувшині, викрили, що Зубер простого походження, син побережника. Правда, закінчив з відзначенням столичну політехніку. Вів уже кілька робіт і підприємств.

Сенсацією стали інформації кореспондента правого органу. Ціла романтична історія Зуберового життя облетіла в один день місто й область. Кореспондент доносив, що Зубер закохався в доньку багатого землевласника, в якого його батько був побережником. Що їх любов обопільна і не знати, чим скінчиться. Що смішні амбіції цієї людини простого роду сягали по руку дочки багатія, якого рід виводиться з графів. Що суперником Зубера є багатий землевласник Сальмон, закоханий теж безмірно в молоду панну Марію.

Дальші повідомлення були ще більш інтриґуючі. Що Зубер був саме довгий час у батьків, гостював навіть у товаристві місцевих поміщиків. Потім виїхав у столицю. Десь там опинився і пан Сальмон. Пан Сальмон загинув загадочно від револьверної кулі. Пишуть, що сам відібрав собі життя, але є й інші здогади. А Зубер недавно заручився з панною Марією.

Дякуючи отим ревеляціям, Зубер став тепер надобавок романтичним героєм, божищем тисячної маси і об'єктом зідхань міських дам, що гинули серед скуки. Редактор нової партії, що змагала до влади, написав навіть палку, сентиментальну статтю, мовляв, особисте Зуберове життя не має нічого з його капітальним проєктом Соняшного Проспекту, а коли історія його заручин правдива, то в тому нема нічого порочного. Пройшла вже пора поділу людей на кращих і гірших, станові різниці вже стають пересудом. Зубер це провісник нового соціяльного порядку, це новітній аристократ у добу техніки і нових соціяльних концепцій, творець, що здібний оформлювати життя тисячів і тисячі вдячні йому за те.

Тисячі вилягли на вулиці, коли молода пара в'їздила небаром побравшись, у місто. Газети заздалегідь повідомили про ту подію, не минаючи нагоди провести передвиборчу аґітацію. Це був ніби тріюмфальний в'їзд Зуберів. Їх вітали, фотографували, їх фота стояли у газетах і так їх обличчя стали знайомі для тисячів, що вп'ялювали очі в молоду пару. Молодою були захоплені. Тендітна брунетка, з великими карими очима вродливим личком, сама у чорній сукні зі шнуром білих перел на шиї, видалася тисячам милою, симпатичною. Її картинка, витята з газети, красувалася з того часу на стінах багатьох міщанських домів у суміші зі святими і кіновими зірками.

Зубери замешкали в домі одного багатія. Зубер поринув у діла головокружні, кипучі. Його приятелі виграли вибори, його проєкт прийнято. На периферійному пустарищі закипіла робота, будова цегельні, рівняння ґрунту, закладання фундаментів. Соняшний Проспект виростав наче чудо, обтрясався з грязі, очищувався з безлічі будівельних відпадків, виструнчався рядами бльоків, чепурився квітниками, деревами.

— • —

Пройшли роки. У Зуберів родився син, ріс, вчився. Все йшло своїм ладом. Про Зубера вже й не писали. Тільки потайки зраховували його прибутки, заздрили успіху. Місто поширилося, пройшло війну, настали неспокійні дні економічних криз і соціяльних зрушень.

І серед них ім'я Зубера знову попало на сторінки преси. Вістка звучала направду сенсаційно. Зуберів син, Роберт, щез безслідно одного дня. Щез спадкоємець величезного майна. Здогади, що його пірвали з метою вимусити на батькові викуп, були малоправдоподібні. Робертові вже було двадцять три роки. Це був юнак красунь, талановитий, запальний, майбутня слава.

Мати Роберта, колись тендітна брунетка, тепер повнотіла, присивіла жінка, разпачала невимовно. Десятки детективів пропонували Зуберові свої послуги, але він відхиляв їх, кажучи, що йому їх не треба. У пресу попала нараз вістка: Роберт кинув родичів з власної волі і пішов у моряки за сьомі краї. Хто подав цю вістку, невідомо, але Зубери не заперечували її. Преса губилася в здогадах про причини цього незвичайного вчинку молодого Зубера, і не знаходила відповіді. Щось ділялося в родині Зуберів, але ніхто не знав, що воно. Бувша графянка вдягнула чорне вбрання. Вона зовсім не виходила зі своєї садиби. Тиша наче смерть зацарювала в цьому домі. Зубер похилився, схуд ще більше, його висока постать згорбилась помітно. Він часто обходив квартали Соняшного Проспекту, де вже обживалися люди, де вже крислатилися дерева, ніби зазначуючи пройдені роки, і вертався назад в кітловину, в місто, на вузькі середньовічні вулички, входив до старої патриційської вілли, що її сторожили кам'яні леви, у кімнати, де як сум найглибший ворушилася його дружина у непотішному горю по втраті сина. Він ніби збирався підійти до неї, потішити і зупинявся, бо слова тут безсилі.

Небаром Зубер став виїздити на довго з дому. Десь далеко на провінції він почав нові будівлі. Він згадував їй про те, і не договорював, бо в її серці, крім суму, не було вже нічого. Він відходив суворий, зосереджений у собі.

А одного разу, коли вернувся з дороги, коли ввійшов у кімнати, де жалібницею сиділа посивіла пані, він був усміхнений. Вона здивувалася його настроєві, бо такого вже в них не було давно... Її темні, засумовані очі зупинилися на ньому в німому запиті.

— Поїдемо кудись — промовив він.

— Куди?

— Поїдемо у наші сторони. У минуле!

Він віз її невтішну і засумовану знайомими дорогами на південь у міжгір'я. Її очі прояснювалися на вид країни свого дитинства. Ось посілості здичавілого пана Якова, що часто відвідував її батька. За замкненими брамами собаки. Ось гірський кряж, з густими лісами, куди часто вибиралися на полювання. Ось повновода гірська ріка, знайомий, довгий міст. Праворуч батьківські посілості. Але там уже нема нікого рідного. Мати давно в могилі, в могилі батько. Брат Ромен закордоном. Посілості розпродані, там чужі люди, все чуже, аж важко заходити.

Вони повернули ліворуч під ліс. Вона глянула в цю сторону і ніби не впізнала околиці.

— Що це біліє? Хто то збудував?

Зубер усміхнувся тільки таємничо, під'їжджаючи ближче під нові будівлі. Це були ряди павільйонів у півколі, з центральним посередині. Павільйони губилися в сосновому лісі, що нараз війнув на них запахом живиці, оточив їх повітрям, густим і цілющим, як бальзам.

— Чиє це? — питала вона.

Але Зубер не відповідав і вона не допитувалася, зрозумівши, що він зготував їй сьогодні якусь несподіванку. Вони ішли доріжками поміж ще пустими павільйонами, минали їх. Зупинилися аж на краю ліса. Тут випливало з-під дерева джерело. Сріблистий струмок ринув униз, а зір продирався крізь віття дерев, де, мов на долоні, виднілa ріка, обабіч неї левади., оселя, батьківський двір.

Вона глянула на джерело, потім на батьківську оселю, потім на Зубера, ніби зрозуміла його: Це було місце, де вперше виявили собі свої почування. Давно-давно. Потім часто зустрічалися тут.

— Ми можемо присісти на цій мураві — промовив він. — Як давно.

Д-р Ростислав Сочинський

ЗДОРОВ'Я НАШИХ ДІТЕЙ

На схилі дня, повного праці та домашніх клопотів, не одна мати сягає бажанням в часи, 50 років тому, коли життя було далеко простіше. Можливо, що тоді, коли брак комунікаційних засобів тримав родину разом, коли ані радіо, ані кіно, чи телевізія не збуджували молодої уяви й не виснажували дитячого організму, вирощування і виховування дітей було менш втомливе. Одначе це був час, що скривав багато небезпек для здоров'я дитини.

Сьогодні, коли розвій медицини осягнув прогресивні висоти, коли те, що вчора видавалось нездійсненою мрією, стає сьогодні незаперечним фактом, багато річей уважається самозрозумілими і не доцінюється або легковажиться значіння нових здобутків.

Попробуймо для порівнання, разом з тією втомленою матірю, перенестись нашими думками на початок цього століття і подивитись у яких умовах зростали тоді діти.

У девятсотих роках немовля приходило на світ, повний загроз для його здоров'я і життя. Воно родилось у приватному, переважно не гігієнічному помешканні; без лікарського догляду. Його мати бачила лікаря тільки у випадку поважної недуги, бо тоді ще не доцінювалось користей лікарської опіки підчас вагітности. У тих часах, коли пересічна дитина мала вигляди прожити тільки 50 років, а з кожної сотки немовлят 14 вмирало не скінчивши першого року життя, медицина ще не вміла боротися з дитячою бігункою, туберкульозою, сифілісом, дифтерією, менінгітом, коклюшем, шкарлятиною і малярією. Недостаточне й хибне відживлювання підкошувало дитяче здоров'я; зокрема рахіт і скорбут були дуже поширені. Не менше деструктивним чинником була несвідомість батьків, що не вміли обходитись і дбати про дітей.

Одиноким знаним тоді охоронним засобом було щіплення проти віспи. Дитину щіплювалось дуже рідко в першому році життя, переважно у шкільному віці, а то й взагалі ні, бо не було законного примусу. Ніхто не знав також значіння рибячого трану й помаранчевого соку для лікування рахіту чи цинги (скорбуту). Коли з конечности давалось немовляті замість грудей штучне відживлення, молока ніхто не стерилізував, щоб вбити бактерії, що спричинювало бігунку, найбільш поширену дитячу недугу тих часів.

Лікар здоровою дитиною не цікавився, а у випадку занедужання був нераз також безсильний бо не мав відповідного вишколу в ділянці дитячих недуг. Матері у пікдуванні й відживленні немовлят були здані на власний інстинкт абож на поради баб-шепетух і знахорів.

Як основно змінився цей стан у останньому пів-сторіччі! Турбота про здоров'я дитини починається тепер вже далеко перед її народженням. Закон вимагає дослідження крови ще перед заключенням подружжя, щоб у випадку сифілісу мати змогу вилікувати недугу й запобігти зараженню ненародженої дитини. Навіть, коли вагітна жінка почуває себе добре, вона здебільша не занедбує регулярних відвідин у лікаря, який служить її порадою і має змогу завчасу запобігти евентуальним комплікаціям вагітности й будучого пороку.

Ця опіка показала дуже додатній вплив на здоров'я немовлят. Число передчасно й мертво народжених дітей зменшилось. Діти зростають здорі, більш відпорні на інфекційні недуги, краще пристосовані до життя, щасливіші.

Роди у 90-ти відсотках відбуваються сьогодні у спеціяльних шпитальних відділах, де небезпека для дитини й матері зменшена до мінімума. Хоч у новітніх часах надалі вважається кормлення грудью кращим чим фляшкою, штучне відживлення немовлят, завдяки вмінню приготовляти поживу дозволяє їх нормальний ріст і розвій.

Ніхто не може заперечити користей, які приносить здоров'ю дитини стала лікарська опіка, чи напр. щіплення проти дифтерії, коклюшу чи правця (тетанусу). Хоч нагляд над сучасною дитиною восереджується здебільша на запобіганні недугам і поправі стану здоров'я, лікарі зробили великий поступ у викриванні та лікуванні дитячих хворіб. Медицина показала, що вона майже цілком опанувала інфекційні недуги, що десяткували дітей 50 р. тому. Вигляди на пересічне життя піднеслись для наших дітей майже до 70 років.

Сьогодні існує безліч новітніх засобів, якими можна, коли не усунути, то поправити каліцтво, що постало в наслідок деформацій тіла, упосліджень зору, слуху, мови. Хоч ці недомагання не загрожують безпосередньо життю, їх коректура робить калік здатними до праці, щасливими й корисними громадянами.

На тлі новітніх медичних здобутків зростає обов'язок батьків: робити з них якнайбільший вжиток для кожної дитини, щоб молоде покоління виросло здоровим на дусі й тілі та було радістю для родини, суспільства й народу.

„Вечір пісні і танку" на Конгресі УКК

Репрезентаційний концерт, який відбувся з рамени П'ятого Конгресу Американських Українців у готелі Статлер в Ню Йорку — це була мистецька подія, що її не можна скоро забути.

Вправді, політична, а радше дискусійна сторінка конгресу („формальна справа") так була зайняла уми учасників, що культурна і мистецька залишилися в тіні, одначе прохолонувши по часі — виплила таки на верх незатерта згадка про мистецьку сторінку конгресу: доклад Архипенка, образотворча виставка і вечір пісні й танку. Про дві перші імпрези були критичні рецензії в „Свободі" (щоденнику і тижневику), а про останню ще ні, тому й займемося нею.

Факт, що на цьому вечорі виступили усі три „репрезентативні" хори Ню Йорку і усі чотири танкові гурти — вчинив з цеї імпрези свого роду контест. Глядачі мали вперше нагоду побачити і почути усі ті групи разом, та могли порівнати їхню мистецьку вартість.

До того ще одна причина диктує нам згадати про цей вечір. Саме ми маємо тут в Америці направду велике число хорів і танкових гуртів, розсіяних по багатьох місцевостях. Плекання хорового мистецтва і народного танку дуже популярне завдяки заплідненому зернові, що його щедро розсіяли колись Кошиць і Авраменко. Не диво, що ті широкі круги хористів і танцюристів цікаві бодай прочитати в „Свободі" згадку про реклямований шумно перед конгресом вечір пісні і танку.

Отож, коли йде мова про хори, то тут виступали три різні хори. Різні тим, що один чоловічий (Думка), другий жіночий (Боян), а третій мішаний (Метрополітальний). Через те один хор другому не робив, так би мовити, конкуренції. Але коли йдеться про ефект виступу на тому вечорі, то безконкуренційно перше місце належиться „Метрополітальному" хорові.

Коли ми слухали два перші хори, то мали враження, що або заля неакустична, або завелика „трема" у співаків і дириґента, або вкінці пісні, що їх виконували ті хори, ще за „свіжі", ще, так би мовити хоровим висловом, „невлежані".

Одначе, коли виступав третій, Метрополітальний хор — все те зникло. І заля показалася вдячно-акустична і свобода й натуральність та певність у співаків і дириґента і вкінці виконуваний твір дуже добре фразований із ідеально чистою інтонацією та й ще до того знаменита співпраця фортепіяну з хором і дириґентом.

Це не значить, що цей останній хор найкращий. Так воно було тільки цього вечора. При найближчій такій же нагоді образ може змінитися, взявши до уваги дуже добрий голосовий склад „Думки". Хор „Думка" виконав цього вечора два комозиційні твори, а саме: „Хор підземних ковалів" С. Людкевича і „Золоті зорі", О. Нижанковського.

„Хор „Боян" виконав теж дві комозит. речі: „Баркаролю" — С. Людкевича і „Тихий вечір" — комозицію самого дириґента хору І. Недільського.

Тільки Метрополіт. хор виконував обрібки народних пісень, саме другу частину „Вулиці" Ф. Колесси.

Дириґенти хорів О. Микитюк, І. Недільський і Р. Левицький. Хорам „Думці" і Метрополітальному акомпаніювала Оля Дмитрів, а „Бояні" Е. Чапельська.

Танкові ансамблі, на нашу думку, стояли цього вечора менше-більше на однаковому рівні, та, що вирізнювати якусь групу було б кривдою для других.

Подаю порядок після програми та репертуар поодиноких гуртів:

Танковий гурток під керуванням І. Фліса виконав гуцульський танок „Верховинці", танков. гурток „Джерело" під кер. Р. Петрини виконав „Запорожський герць", гурток СУМА під кер. О. Ґензи виконав два танки „Гопак" і „Гопачок", а „Українські танцюристи" під кер. В. Бакада виконали танки „Косарі" і „Женці".

Усі групи разом під кер. Р. Петрини виконали жіночий танок „Катерина".

В перерві відбулася врочистість промування на почесних докторів, що її довершив проф. д-р Р. Смаль-Стоцький в асисті професорів і доцентів Українського Вільного Університету та при співучасти оркестри В. Босого і Метрополіт. хору, що виконали „ґавдеамус іґітур" і многоліття.

На закінчення концерту виступили усі три хори разом і виконали під кер. С. Марусевича „Думу" М. Гайворонського і національний гимн. Цей спільний виступ хорів був гідним і направду репрезентативним закінченням цего величавого концерту - вечора.

Т. К.

Роля українського жіноцтва

(Закінчення зі стор 2-ої)

че-о-плече з товаришем-босвиком в останній війні та в цьому змаганні наложили головою.

Коли приглянемось до політичного життя народів заходу — вдаряє нас велика увага, яку присвячують там участі жіноцтва в політичному житті. Найближчий приклад — це підготова до виборів президента ЗДА. Можна сміло сказати, що звернення партій до виборців-жінок частіші, як до виборців-чоловіків. Правда, в поверховного обсерватора може зложитись враження, що це вже має свою причину в тому, що американські жінки мають право вибирати. А в нашому суспільстві, що є нормоване законами громадського порядку, жінка є тоді виборцем, коли є громадсько активна.

Та це враження є помилкове. Американський політичний світ втягає жінку в свою орбіту, бо хоче скріпити свій вплив, побільшити сферу діяння своєї партії чи групи. Його звернення до жіноцтва появляється не тільки напередодні виборів, а йдуть послідовно й ділово в різних середовищах та під різним кутом. Одним словом — американський політичний світ працює над жінкою та її політичним освідомленням.

Здається, що аналогія насувається сама собою. Ми вважаємо себе політичною еміґрацією, що покликана сповнити певну місію від імені поневоленої Батьківщини. До цього завдання старасмось притягти кожну одиницю та узброїти її після її спромог. Чи не слідує тут нашим політичним чинникам звернути увагу й на наше жіноцтво, що творить майже половину нашого суспільства? Здається, що політичне освідомлення його скріпило б не тільки засяг діяння партій, а цілої нашої еміґрації взагалі. Не згадуючи вже про те, що втягнення жіночого світосприймання в наше політичне життя збагатило б його в цінні первні, які йому недостають.

Дотепер наше жіноцтво гуртується в організаціях характеру суспільно-громадського. Та навіть ті мають в основі певну загально-політичну платформу: змагання і боротьбу за визволення і суверенні права українського народу. Ці напрямні вони переводять серед жіночого світу, ставлячи їх як завдання перед своїх членок та інформуючи чужинні жіночі організації. Окрім того — одним із головних завдань жіноцтва на еміґрації — це вдержання молодого українського покоління.

Навіть коли зважити цей характер праці та втягнені до неї чинники, що є якісно цінним елементом нашого суспільства, жінки вже мають право домагатись участи в політичному проводі. Їх громадська постава вже дає їм право вносити і в політику первні своєї особовости. З титулу своїх завдань у суспільстві вони повинні й мають право на співучасть і працю в політичних тілах, як Українська Національна Рада чи Політична Рада УКК. Та ні в одному, ні в другому жінок немає.

З другого боку частина вини й по боці самого жіноцтва. Воно й досі не включилось у політичні партії, які керують політичним життям. Це є великою хибою жіноцтва й на це ми повинні в найближчому часі звернути увагу. Наскільки жінки вміють і можуть включити себе в політичну боротьбу нашого народу вказує участь жіноцтва у політичному житті Придніпрянщини напередодні першої війни; вона завершилась покликанням 11 жінок-членів до Української Центральної Ради. Тому не можна припускати, що політичне життя наших партій не має для жінок притягаючої сили. Треба тільки, щоб вони зрозуміли як слід вагу й потребу їхньої участи у розбудові цього життя.

Треба ґризнати, що жіночі організації не можуть бути тут школою політичного життя. Характер праці їх — нехай частинно політичний — не сміє мати партійної закраски, коли хоче охопити жіночий загал та заправляти його до громадської праці. Атмосфера жіночої організації не є тереном, де можуть вижиматися політичні темпераменти. Характер праці вимагає спокійнішого наставлення і не сміє колисатись на таких бурхливих хвилях, як їх не раз приносять політичні потягнення.

Натомість політичні партії є ґрунтом, де можуть приложити своїх сил громадські діячки з політичним виробленням. Бачимо скільки їх виступало на конґресах обох великих американських партій, та які поважні становища в партіях вони займали. У нашому суспільстві могли б відіграти поважну ролю наші жінки з Придніпрянщини. Їх участь у будівництві на рідних землях, нераз на дуже відповідальних постах, зближає їх більше до суто-політичних проблем, як до безпосередньої буденної праці жіночих організацій.

Сьогодні йдуть важні події. Назріває момент, коли вирішиться наше „бути чи не бути". Тому вказане, щоб ми брали участь у політичному житті не тільки як представниці жіночих організацій, не тільки як суспільно-громадські діячки, не тільки ради заслуг у збиранні фондів на політичні цілі — але й у першу чергу, як активні учасниці політичного світу. Тоді й всі наші проблеми зможемо вивести перед ширший форум і своєю участю скріпити наше політичне життя.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гемтремк, Міш.

День Української Жінки Селянки

26 Відділ С.У.А. в Гемтремку влаштував дня 20 липня цр. вперше на американському континенті величавий фестин (пікнік), на якому вшановано Українську Жінку Селянку, за її невтомну працю у всіх ділянках. Імпреза була дуже добре розреклямована так, що мимо несприятливої погоди, громадянство, включно з духовенством з східної і західної частини міста, взяло масову участь. Вже від 10 год. ранка, гості напливали до парохіяльного городу, де членкині 26 Відділу, кожна на призначеному місці жваво працювали. Обіцянки в програмках не завели публіки. Були несподіванки, а зокрема для дітей цікава з маленькими каченятами. Це була велика втіха для дітей. Для старших колесо щастя. Тут були дуже гарні речі, між ними пишалися в українськім стилі вишиті декоративні рушники і доріжки. Те все так манило очі прохожих гостей, що змусило їх задержатися на тому місці, оглянути і попробувати щастя, яке декому навіть дуже сприяло. Перед початком сценічної програми, присутні мали змогу оглянути, в спільно побудованій з 5 Відділом С.У.А. домівці, кімнату пристроєну в українсько-селянському стилі. Ліжко застелене багато вишитим, по середині мереженим наліжником, великі і малі подушки з прекрасною вишивкою. Над ліжком жердка, з одежою. На стінах густо завішені образи святих і портрети визначних людей, як Шевченка, Л. Українки, О. Бассарабової і других прибрані рушниками і квітами. Під стіною ослін застелений власноручно виробленою тканиною. На столі хліб домашнього печива, що спекла відома всім членкиня п. Чупа, колоски зрілої пшениці, маки, романи і блават. В одному куті піч, в другому шафка на посуду званий мисник. Все те пристроєне прекрасно вишитими скатертями і рушниками з льняного полотна. Експонатів випозичила нам наша членкиня п. Якимів, за що належиться їй щира подяка. Так пристроєна кімната своїм виглядом, чарувала відвідувачів. О. парох Шмондюк з захопленням приглядався і зазначив, що американська молодь українського походження, обов'язково повинна познайомитися з традицією своїх батьків. При урядженню кімнати всю працю вложили пані: О. Климишинова, Березовська, Бушард, Хомяк, і Козаченко, яка також принесла кілька цінних річей із своєї збірки. О год. 4-тій пополудні розпочалася сценічна програма. Голова 26 Відділу С.У.А. п. Кобаса в імені організації привітала публіку теплими словами і заповіла, що сценічна програма починається „Сінокосами", що підготовив п. Д. Атаманець.

Під звуки музики косарі з косами, інші з граблями і вилками вирушили на місце, де відбулася жива картина. В мить було згромаджене і зложене в копицю сіно, при чому відспівано пару відповідних пісень. Те все, як старій так і новій іміґрації, нагадувало відношення на вільній американській землі, і поневолену Україну, де наші нещасні родини не можуть спокійно відпочати по цілоденній праці. З того приводу не на одному лиці вказалася сльоза. В міжчасі п. О. Климишинова при помочі п. Цісарукової і п. Березовської, майстерно убирає групу жінок в українські строї, і коли похід вертається на площу, де має продовжуватися програма, група жінок ідучи гусаком включується і звертає на себе пильну увагу всіх. На площі п. О. Климишинова, викликує кожну зокрема і точно пояснює, з яких місцевостей України цей стрій походить. Представлені були такі строї: Снятин, Городенка, Коломия, Яворів, Рогатин, Заліщики, Борщів і Полтава.

Показ народної ноші, як для нас так і для чужинців був цікавим і цінним особливо тим, що українська жінка селянка на рідних землях зуміла власними руками створити високоякісні тканини чи вишивки. З пояснень публіка дуже багато скористала і за те рясними оплесками нагородила п. О. Климишинову і тих пань, що були убрані в ті строї. Дуже добре опрацьований реферат під заголовком: „Українська жінка селянка в домашній і в організаційній праці", виголосила Т. Стельмах. В ньому було представлено українську жінку селянку, як взірцеву матір в вихованні дітей в любові до Бога і України, велику співробітницю, яка бере живу участь в усіх ділянках праці, задержуючи глибоко вкорінену любов і прив'язання до власної традиції. Присутні слухачі з великою увагою, зрозуміли чому саме українській жінці селянці належиться особливша честь і пошана. Опісля слідували танці, до яких пригравала першорядна музика п. Бабяка.

Присутні заїдали з великим апетитом смачні українські страви, як борщ, вареники і голубці, приготовлені працьовитим, неструдженим підприємчивим комітетом, якого головою є п. Дидів. Слід зазначити, що п. Хомякова у всіх напрямках служила своїми цінними вказівками і поміччю. Мимо того, що час до часу перешкоджав дощ, програма свята майже в цілости була виконана, а наша праця увінчалася, як моральним, так і матеріяльним успіхом. Чистого доходу було понад $1,000, які рішенням зборів підчас посвячення української парохіяльної школи в Гемтремк в дні 7 вересня ц. р. будуть передані по половині: $500 на школу, других $500 на закупно книжок до бібліотеки в українській й англійській мовах. Гроші в сумі $91 (чистий дохід з несподіванок) буде рівнож по половині розподілений на пресовий фонд журналу „Наше Життя" і висилку пачок для залишенців в Німеччині.

На закінчення голова 26 Відділу п. Кобаса подякувала гостям за масову участь. З одушевленням і винесеним милим враженням публіка роз'їжджалась домів.

Т. Стельмах
Секр. 26 Від. С.У.А.

ВІДГУКИ ДНЯ

НА ЛОНІ ПРИРОДИ

Є на світі два найбільш відомі лона: лоно природи і лоно Авраама. На перше йдуть ті, що хочуть подихати бодай наполовину незаґазолінованим повітрям, на друге йдуть ті, які вже взагалі перестали дихати. За цим другим лоном мало хто щиро зітхає, за тим першим зітхають усі мешканці міст, а в першу чергу нюйорчани.

Правду сказати, не знаю напевно чи всі, бо може є й такі, що кажуть: „Чудесно, як чудесно запахло в лісі ґазоліною!?" Але наш нарід, чи вже підамериканізований чи ще ні, таки любить лоно природи і, як тільки може, втікає на нього.

Тому й я, маючи вільних кілька днів і кілька долярів, покинув Ню Йорк і поїхав.

Був я в різних околицях американського лона природи: на широких полях, у лугах і гаях, у лісах і в горах.

Побував я на великій фармі, якої власник має п'ять синів, п'ять тисяч акрів і шістдесять корів — по 500 долярів штука. Корови трактує по-американськи, свині й кури по-старокраєвому. Кожна корова має свою фотографію, сама собі точить воду, а власник виточує з неї електрикою неймовірну кількість молока...

Оглядав я і маленьку фарму, на якій царює старенька мама міського робітника, так тільки, щоб мала що їсти і час-до-часу післати синові трохи масла, яєць та кілька курят.

Є там дві корови, кільканадцять курей і пес. Корови ходять собі по пасовиську, а пес лежить під грушею і наглядає за всіма. Пес розуміє дві мови („Каман! Ходи!") Корови одну („Красуля! Вернешся, бодай тебе світ не знав!"), а кури жадної. Масло приходить на світ з дерев'яної масничи, а яйця й курятина приходять на стіл з подібним запахом, як там, де ясні зорі, тихі води...

Відвідав я і Нове Черче біля Трентону. Люблю його ,бо нагадує мені брідські сторони: пісок і сосна, дрозди й коси, а навіть видра в потоці. В один вечір сіла була мряка на ліс, як квочка на курята. Було так тихо, аж у вухах дзвонило. А горою йшов місяць, такий великий як у старому краю, тільки трохи жмурив очі, бо разило його електричне світло з Трентону...

Вкінці занесла мене доля, в формі авта, на т. зв. „Союзівку". Чудово їдеться з Ню Йорку. Серпентиною дорога, а по обох боках зелений мур лісу. Що раз долина з річкою на дні, а десь-не-десь ставок — як клапоть синього неба.

Врешті зелений тунель, як в Підгірцях до василянського манастиря.

Це вже „союзівська" дорога.

В гущавині лісу, на схилі гір — оте майбутнє прибіжище всіх „струджених і алчущих". Не знаю, чому буде на тиждень укосіння струджених і напоєння жаждучих, але одно буде задурно: вид.

Сіли ми з товаришем біля чудового басейну і пустили зір на протилежні горби.

Бойківщина! Десь так як Бориня, Ясінка Масьова...

Сонце блукало по лісах, по галявах, немов чогось шукаючи...

— Як думаєте, — питаю товариша — чого тут ще бракує?

Дивився, дивився, а врешті каже:

— Трибанної церковці.

— Правда!? . Щоб сонце могло на хресті спинитися...

А сонце, не маючи хреста, пішло низом і позолотило головки пластунчиків, що купалися в басейні „Союзівки"...

Галактіон Чіпка

Маніфестація Спілки Української Молоді в Англії

В Гуддерсфілді. — місті великої промислової провінції Йоркширу, 2-го і 3-го серпня ц. р. відбувся величавий Здвиг Спілки Української Молоді в Англії. Тисячі присутніх чужинців подивляли нашу молодь за їхню зорганізованість. Англійські часописи подали довші дописи і світлини з окремих фрагментів художньої частини і маніфестаційного походу на могилу Невідомого Вояка. Успіх СУМ-у в Англії, це поважний вклад молоді для популяризації української справи перед зовнішнім світом.

Зраня, в суботу 2-го серпня, почали прибувати організована українська молодь як і громадянство з всіх кінців Великої Британії на місце відбуття Здвигу. Прибувають автобусами, автами, поїздами і около 12 год. дня заповнилась спортова площа тисячами учасників.

Дорога, що веде до головної площі, по два боки була обставлена сумівцями, — звідтіля мав прибути на Здвиг Високопреосвященний Митрополит УАПЦ Полікарп. Після підняття прапора Командант Здвигу д. Гринюк зачитує Святочний Наказ. В год. 3 дня прибуває Митрополит з Гетьманичем Данилом. Митр. по черзі вітають: голова Крайового Комітету СУМ-у д. Я. Деременда, від СУБ-у Гетьманич Скоропадський та від Об'єднання вояків п. Е. Герасимчук. Коли Митрополит наблизився до учасників Здвигу д. М. Гринюк подав команду „На право глянь!" і урочистими словами передає Здвиг Митрополитові. Преосвященний Полікарп, Голова УАПЦ поблагословив всіх присутніх і в привітальній промові зазначив: „... Дорогі Мої Діти! Вітаю Вас і радію, що Ви є активною, одинокою організацією молоді у цілому світі. Будьте і далі вірні Богові і Україні... Благословлю Вас в праці на користь українському народові". Після привітання і благословення, Високопреосв. Полікарп від'їхав.

На трибуні з'являється голова Крайового Комітету д. Деременда і вітає всіх присутніх учасників Здвигу і офіційно відкриває маніфестацію.

Після урочистої частини почалися спортові змагання між сумівськими осередками. В футбольних змаганнях взяли участь спортові команди з Бредфорду, Ольдгаму, Вольвергемптон і Бері. Опісля розпочалися змагання на 100 і 1,000 м. та інших родів спорту.

Дощева злива змиває приготовлені програмові точки і учасники Здвигу переноситься до концертової залі до Дріл Голл. На концерті взяли участь 6 хорів і 5 танцювальних гуртків та солістів і деклятатори. 3,000 людей заповнили залю та приглядались до виступів звичайних українських робітників, шахтярів, робітниць текстильних фабрик. Багато точок присутні примушували повторювати.

Другий день Здвигу, в неділю, 3-го серпня, був окутаний дощевими хмарами і примусив змінити наново програму. Зранку сумівці прибувають до залі Дріл Голл. Тут розпочинається архиєрейська Служба Божа Високопр. Єпископа Української Католицької Церкви Кир Івана Бучка в асисті священиків. Хор з Галіфаксу виконує церковні пісні. Преосвященний звертається з промовою до сумівців і підкреслює великі осяги СУМ-у.

Зокрема він сказав: „...В тяжкій праці на чужині Ви переносите в свойому житті всякі перешкоди і образи, але вірністю Богові і Україні Ви перемагаєте і стали великою нашою силою". Благословлення сумівців та спільною молитвою „Боже Великий Єдиний" закінчується Служба Божа.

Подається команда — „Шикуватись в похідні лави". Учасники виструнчились трійками. На переді в міцних руках національний синьо - жовтий прапор, а по боках два сумівські блакитні прапори з золотою каймою по берегам і сумівською емблемою по середині.

На чолі походу члени ЦК і Крайового Комітету СУМ-у і представники організацій, а далі 350 сумівців в сумівських одностроях та біля 3,000 учасників рушили вулицями Гуддерсфілду до могили Невідомого Вояка, щоб там зложити вінок.

Поліція зупиняє рух і дає можність пройти великій маніфестації. Голова ЦК, О. Калинник дає наказ Коменданту Здвигу розпочати маршову пісні. І ось з тисячних грудей маніфестантів полинула українська повстанська маршова пісня. Мешканці міста перший раз почули і побачили величавий український похід з транспарентами: „Бог і Україна". Маніфестанти входять в парк і зупиняються. Передні колони чекають довго, коли прибудуть кінцеві ряди маніфестантів. Понад 3,000 учасників обступили пам'ятник Невідомого Вояка. Під команду „Струнко" голова КК СУМ-у Я. Деременда складає вінок на могилу і могутньою хвилею лунає український гимн „Ще не вмерла Україна".

Чіткими кроками похід рушає назад до головної залі, де буде висвітлюватись кольоровий сумівський фільм з життя сумівців Канади, Німеччини, та життя Пласту. Здвиг закінчився. Сумівці роз'їжджаються по своїх місцях осідку. В кожного залишається спогад про цей величавий Здвиг СУМ-у.

НОВІ КНИЖКИ

РІДНА ШКОЛА

Вийшла з друку цікава й корисна книжка, „Рідна школа. Програми навчання і виховання". Книжка необхідні для українських вечірніх шкіл у Канаді, Америці й інших країнах поселення.

Ціна книжки 1 доляр.

Замовляти книжку:

Об'єднання Українських Педагогів,
114 Brunswick Ave., Toronto, Ont.

НАУКОВА ПРАЦЯ БІЛОРУСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ

Непомітно назовні, проте активно працює гурток білоруських учених, що мешкають в Нью Йорку та його околицях. Згадки про їхню працю розкидані по різних білоруських виданнях, а зокрема в науково-літературним місячнику „Веда", що виходить тут вже другий рік й може похвалитись дев'ятьома досі виданими числами. Останнє число цього журналу приносить зокрема звіт з річного з'їзду Кривіцкого наукового товариства ім. П. Скарини, та про посилену працю, що її проробили члени товариства за звітний рік.

Дві великі праці виготовив за цей час Антон Адамович, опрацювавши тему про значення білоруського національного поета Я. Купали в білоруській літературі та про спротив большевизмові в білоруській літературі.

Над історією білоруського театру працює Ул. Сядура, що досі описав історію окремих театрів до 1952 року.

Студіями над історичною граматикою білоруської мови займався Я. Станкевич виготовивши вступ до цієї граматики та написавши одночасно низку статей в чужомовних виданнях.

Сучасним положенням на Білорусії цікавилися Я. Варбіцкі, що охопив у своїй праці господарське положення цієї країни й Ю. Віцьбіч, що зафіксував протибольшевицькі настрої, а зокрема повстання в останній добі.

Над музичною творчістю білоруського народу працювали фахівці цієї ділянки М. Куліковіч та М. Равенскі.

Велику працю виказують окремі секції та Архів. Так напр., Антон Шукелайц придбав для Товариства кілька сот народніх пісень, що їх, під його керівництвом, записав К. Верабей.

Японці стверджують брак дорогоцінностей з мікадової скарбниці

Токіо. — Скандал у зв'язку з браком дорогоцінностей з мікадової скарбниці набирає більших розмірів. Японська преса пише під грубими заголовками про корупцію, яка панувала між японськими і американськими військовиками зараз після окупації Японії. Бракує також дорогоцінної корони японської імператриці. Досі не знають докладно, яка велика шкода в японському цісарському скарбі. Одні часописи оцінюють її аж на 300,000,000 мільйонів долярів, а інші тільки на 10,-000,000 долярів. Японський скарб був під охороною американських військ. Звіт про цей скандал звучить так: „Ми стверджуємо брак поважної скількости цінних металів і самоцвітів, між якими була і корона імператриці Нагако, зроблена з золота і платини та прикрашена п'ятьма великими діямантами". Конгресова комісія ЗДА має дослідити цю справу на місці в Японії. Дев'ять членів цієї комісії буде в Японії 1 вересня, бо там мають досліджувати американські військові споруди. Республіканець, конгресмен з Міссурі, Дюї Шорт заявив, що комісія дослідить чи американські військовики замішані в цю справу.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

Сутичка фашистів з комуністами в Тегерані

Тегеран, Іран. — Фашистська молодь, зорганізована в організації, що називається Сумка, святкувала знесення восьмого стану і з цієї нагоди напала на читальню комуністичної партії Туден, та понищила там книжки і кіоски з часописами. Комуністи кричали: „Ви нічого не зробили б це з американською читальнею?" Пізніше відбулися заворушення між комуністами і фашистами, під час яких нищили часописи, що їх продавали в кіосках на вулицях. Приходило до бійки між заворушниками, і поліція мусіла інтервеніювати. Воєнний стан знесли проти волі прем'єра Моссадека, бо його націоналістична партія була проти нього. Комуністи приготовляються до протиамериканської демонстрації в найближчих днях.

Помер ген. Гаскел, командувач 2-ї Армії

Грініч, Кон. — Лейтенант генерал Вільям Нафю Гаскел, голова дії Другої Армії під час першої світової війни, помер в 74 році життя в міському шпиталі. Ген. Гаскел це важлива постать з першої світової війни. Після війни його призначив Герберт Гувер на голову допомогової дільності, а Верховна Воєнна Рада призначила його високим комісарем до Вірменії, щоб рятувати від голодової смерти 900,000 вірмен. Після того він був призначений головою Американської допомогової місії до Росії, де він зорганізував 20,000 харчових станцій для прохарчування 11,-000,000 населення. Йому висловили тоді признання за „найбільший чоловіколюбний осяг в історії". Після дворічної праці він повернувся в Америку, а тодішній губернатор стейту Ню Йорк призначив його командувачем стейтової Національної Гвардії.

ВІДЗНАЧЕННЯ ДЕТЕКТИВІВ

Ню Йорк. — За визначні заслуги під час службової дільности, тринадцять нюйоркських детективів отримують службові підвищення. Їх переведено з третьої групи службового становища на другу групу, що рівночасно означає значне підвищення платні, а саме замість дотепершніх 4,650 дол. річно, вони отримуватимуть 5,305. Двадцять інших працівників третьої кляси отримають, залишавшись в цій самій групі, значне підвищення своєї платні.

ДОМАГАННЯ НОВОЇ ПІДВИШКИ ЗА ПРОЇЗД АВТОБУСАМИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Автобусова компанія „П'ята евеню" висунула перед компетентними чинниками домагання підвишки оплати за перевіз пасажирів. Компанія ця обслуговує денно біля 100 тисяч пасажирів, які платять за проїзд по 12 центів. Тепер компанія хоче підвищити оплату за проїзд на три центи, себто один проїзд на автобусах „П'ята евеню" коштував би 15 центів. Інші автобусні лінії, що отримують по 10 центів від пасажира, покищо не вимагають підвишки.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВИНГС!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217. повідомляє, що місячні збори відбудуться у вівторок, 19. серпня, о год. 7:30 ввечорі. Прявність всіх членів є конечна, бо маємо багато важних справ до вирішення. — В. Колданівський, предс., Ів. Деркач, кас., А. Іванів, фін. секр., Гр. Булавинець, рек. секр.

ГЕРИ, Інд. — Повідомляється членів від. 100, щоби зголосилися до секретаря і вирівняли членські вкладки. За останні 3 місяці мало хто платив вкладки з причини страйку, так що відділова каса мусіла докладати до тої міри, що дальше вже не може. Тому хто довгує до місцевої каси — мусить свої довги вирівняти до 24-го ц. м., бо більше за довгуючих членів висилати грошей не буде. — І. Лаврівський, предс., А. Цебек, секретар.

Посмертна Згадка

ОЛЕНА КОБИЛЬНИК, членкиня Т-ва ім. Івана Франка, від. 83 УНСоюзу у Філаделфії, померла 2. серпня 1952, проживши 60 років. Була членкинею УНСоюзу 27 років. Походила з с. Рінчиці, пов. Дрогобич, Україна. Полишила в смутку замужну дочку Стефанію і синів Володимира, Йосифа та Григорія та 3 внуки. Четвертий син Іван згинув на війні. Похорон відбувся 7. серпня 1952 від похоронного заведення, при участи родини, приятелів і членів Т-ва до прав. Церкви, відтак на цвинтар Оклин. — В. Ш П!

С. Чорномаз, секр.

ТАРЗАН, ч. 2895. Рятівник і врятована.

Стрімголов кидався Толдо до стіни, падав на долівку і качався, щоб звільнитись від малполюдини, що його трималася.

Довгий, гострий клинок спалахував на сонці. Вбивався раз-по-раз в нехоронений бік Толда.

Коли Толдо згинув, сірі мури Кору розляглися луною після переможного крику самця малп.

„Я Люкаг з Ратору. Моє життя твоє", сказав поважно мужчина. „А хто ти?" „Я Тарзан", відповіла малполюдина.